

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002006

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 28-05-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №108 від 17.07.2023

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марченко Михайло Андрійович

2. Mykhailo A. Marchenko

Кваліфікація: д.філософ, 081

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 10-07-2023

Спеціальність за освітою: Державна безпека

Місце роботи здобувача: Марченко Михайло Андрійович

Код за ЄДРПОУ: 3446006690

Місцезнаходження: Вул. Святошинська 1, кв 314, Київ, 03115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 1712

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.15.21, 10.01.02, 10.01.07, 10.15.16, 10.15.18

Тема дисертації:

1. Формування і розвиток юридичної категорії «гідність» (порівняльно-правовий аспект).
2. Formation and development of the legal category of dignity (comparative legal aspect).

Реферат:

1. Юридична категорія «гідність» є багатоаспектним явищем у правових реаліях сьогодення, оскільки вона, маючи невичерпний зміст, є невід'ємним компонентом правового буття. Гідність в певному сенсі є синонімом того, що розуміється як благо або цінність, існування якої не обмежується рамками тільки правових реалій. Однак у межах юридичних наук погляди на людську гідність спрямовуються через сприйняття її невід'ємних від особи-носія ціннісних характеристик, які не мають матеріального вираження. Загальна сукупність характерних складових людської гідності створює розуміння цього феномену як природного блага, яке є невідчужуваним від людини, притаманним їй від народження, а отже, є визначальним для самої людини не лише як суб'єкта правовідносин, а людини як біопсихосоціальної цінності. Автор у рамках дослідження проблематики формування й розвитку юридичної категорії «гідність» у порівняльно-правовому аспекті виокремив низку актуальних питань: 1) опрацьовано предметну складову за

об'єктом наукового дослідження; 2) проаналізовано гносеологічний аспект категорії «гідність»; 3) досліджено методологічні підвалини людської гідності як категорії; 4) розглянуто сутнісні характеристики юридичної категорії «гідність», її природу та смислоутворюючі елементи; 5) визначено роль і місце людської гідності у правових реаліях розвинутих демократичних країн Європи; 6) окреслено ключові відмінності об'єкта пізнання в межах правових підходів та поглядів представників різних видів правових сімей; 7) досліджено теоретико-прикладний аспект юридичного механізму захисту людської гідності; 8) проаналізовано відмінності правових підходів до тлумачення змісту людської гідності як категорії та права в юридичних реаліях національної правової системи; 9) обґрунтовано авторські пропозиції щодо удосконалення юридичних підходів до розгляду юридичної категорії «гідність» як багатоаспектної категорії. Метою цього дисертаційного дослідження є порівняльно-правовий аналіз наявних підходів та поглядів на юридичну категорію «гідність» у різноманітних часово-просторових координатах. Емпіричну основу дисертації складають такі доктринальні джерела, як фахові наукові статті представників різноманітних галузей права та інших гуманітарних дисциплін, автореферати їх дисертацій, дисертаційні дослідження, монографії, а також відповідні тези доповідей та матеріали наукових конференцій, в яких характеризується відповідний феномен. Разом із тим, у межах цього дослідження змістовно проаналізовано прецедентну практику Європейського суду з прав людини, юридичні розбіжності та протиріччя в контексті тлумачення людської гідності як категорії та захисту конкретно визначеного права особи на повагу до її гідності. У дисертації висвітлено гносеологічні аспекти такої юридичної категорії, як «гідність», через призму яких опрацьовано різноманітні концепції та форми, відповідно до яких вибудовувалися погляди на людину та її гідність на різних етапах розвитку суспільства, які кореспондувалися з формами ранньої правосвідомості, уявленнями про мораль, справедливість, права та обов'язки. Проблематика природи пізнання об'єкта дисертаційного дослідження з гносеологічної точки зору, загальні підстави його виникнення, подальший розвиток та той результат, який ми спостерігаємо в межах правових реалій ХХІ ст., розкриває важливість змісту юридичної категорії «гідність» як для права в цілому, так і правових систем різних країн зокрема. Вказане зумовлюється розумінням людської гідності як первинної та чи не найвагомішої складової загальносвітової системи прав людини і як першоджерела інших основоположних прав людини. У рамках опрацювання методологічної складової щодо людської гідності як юридичної категорії з'ясовано, що її фундамент становлять загальні (філософські) підходи в межах тих засадничих положень та вихідних ідей, які передували сьогodнішнім поглядам щодо об'єкта дисертаційного дослідження. Філософські підходи вказаної праці, по суті, набули критично-смислової значущості, оскільки їх комплексне застосування забезпечило процес ґрунтового аналізу різноманітних світоглядних концепцій щодо досліджуваного феномену. Важливою частиною методологічних підвалів юридичної категорії «гідність» є загальнонаукові та приватнонаукові методи в контексті конкретизації загальних філософських підходів та необхідності інтерпретації оцінювальних результатів як на міжгалузевому рівні, так і на конкретногалузевому. Також автором окремо наголошується, що категорія «гідність» як поліаспектне явище не є винятково юридичною категорією, у зв'язку з чим у дисертації обґрунтовується різноманітність методів наукового дослідження для більш широкого та цілісного сприйняття відповідного об'єкта спершу на міжгалузевому рівні та власне – на юридичному.

2. The legal category of dignity is a multifaceted phenomenon in the legal realities of today, since it, having an inexhaustible meaning, is an integral part of legal being. In a sense, dignity is a synonym of a good or value, the existence of which is not limited to legal realities. However, within legal sciences, views on human dignity are directed through the perception of its values inalienable from the bearing person, which have no material expression. The general set of characterizing components of human dignity creates an understanding of this phenomenon as a natural good, which is inalienable from an individual, inherent in him/her by nature, and therefore is decisive for an individual himself/herself not only as a subject of legal relations, but as a biopsychosocial value. In the study of the formation and development of the legal category of dignity in the comparative legal aspect, the author singled out a number of topical issues: 1) developed the subject component under the object of scientific research, 2) analyzed the gnoseological aspect of the category of dignity, 3) studied the methodological foundations of human dignity as a category, 4) considered the essential characteristics of the

legal category of dignity, its nature and sense-making elements, 5) identified the role and place of human dignity in the legal realities of developed democracies in Europe, 6) outlined key differences of the object of cognition within legal approaches and views of representatives of different types of legal families, 7) studied the theoretical and applied aspect of the legal mechanism of human dignity protection, 8) analyzed the differences of legal approaches to interpreting the content of human dignity as a category and law in the legal realities of the national legal system, 9) substantiated proposals regarding improvement of legal approaches to the consideration of the legal category of dignity as a multifaceted category. The purpose of this thesis research is a comparative legal analysis of existing approaches and views on the legal category of dignity in various temporal and spatial coordinates. The empirical basis of the thesis is such doctrinal sources as: scientific articles of representatives of various branches of law and other humanities, abstracts of their theses, thesis researches, monographs, as well as relevant abstracts and materials of scientific conferences, which characterize the phenomenon. At the same time, in this study, the case law of the European Court of Human Rights, legal differences and contradictions are analyzed in the context of interpreting human dignity as a category and protecting a specific right of a person to respect for his/her dignity. The thesis highlights the gnoseological aspects of such a legal category as dignity, through the prism of which various concepts and forms are developed, according to which views on a human and his/her dignity at different stages of society have been constructed, which corresponded to the forms of early legal consciousness, ideas of morality, justice, rights and responsibilities. Problems of the nature of cognition of the object of the thesis research from the gnoseological point of view, the general reasons for its emergence, further development and the result we see in the legal realities of the 21st century, reveal the importance of the content of the legal category of dignity for law as a whole and particular legal systems of different countries. This is due to the understanding of human dignity as a primary and perhaps the most important component of the global human rights system, and as the primary source of other fundamental human rights. As part of the development of the methodological component of human dignity as a legal category, it has been found that its basis is general (philosophical) approaches, within the basic principles and original ideas that preceded today's views on the object of the thesis research. The philosophical approaches of this work, in fact, have become of critical and semantic significance, as their comprehensive application has provided for a process of thorough analysis of various worldview concepts in relation to the phenomenon under study. An important part of the methodological foundations of the legal category of dignity is general scientific and special scientific methods in the context of concretization of general philosophical approaches and the need to interpret evaluation results both at the intersectoral level and at the specific sectoral level. The author also emphasizes that the category of dignity as a multifaceted phenomenon is not a purely legal category, in connection with which the thesis substantiates the diversity of research methods for a broader and holistic perception of the object first at the intersectoral level and, as such, at the legal one.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Марченко М. А. Нормативно-правове закріплення права на повагу до людської гідності в українській та європейській правових системах (порівняльно-правовий аспект). Альманах права. 2019. Вип. 10. С. 180–184.
- Марченко М. А. Формування та розвиток ідеї прав людини в історико-правовій думці. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2019. № 2. С. 42–47.

- Марченко М. А. Методологічні основи дослідження юридичної категорії «людська гідність». Альманах права. 2020. Вип. 11. С. 155–161.
- Марченко М. А. Розуміння юридичної категорії «гідність» у правових підходах країн ісламського світу. Альманах права. 2021. № 12. С. 186–190.
- Марченко М. А. Захист гідності людини в законодавстві Європейського Союзу (конкретизація окремих прав). ScienceRise: Juridical Science: Journal. 2020. Вип. 1 (11). С. 11–18.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0117U002697; 0119U103206

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Оніщенко Наталія Миколаївна
2. Nataliia M. Onishchenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1671-2139

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петришин Олександр Віталійович
2. Oleksandr V. Petryshyn

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4320-4545

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна наукова установа "Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України"

Код за ЄДРПОУ: 25959933

Місцезнаходження: вул. Саксаганського, буд. 110-в, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бобровник Світлана Василівна

2. Svitlana V. Bobrovnyk

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9225-8871

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гусарев Станіслав Дмитрович

2. Stanislav D. Husariev

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8568-3362

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08751177

Місцезнаходження: пл. Солом'янська, 1, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сунегін Сергій Олександрович

2. Serhii O. Suniehin

Кваліфікація: к.ю.н., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4304-708X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Пархоменко Наталія Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Пархоменко Наталія Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Скрипнюк О.В.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна